

- Tak til dómis filmin um Barbaru. Møtti tú einum sum ikki hevði lisið bókina, so hugdu fólk eitt sindur. Men var tað eitt krav?

Jakob sigur, at at hetta ger, at forumið tú tosar í, verður eitt sindur breiðari.

Hinvegin heldur hann at tað við hesum verður ein vandi fyri, at vit verða ov nalvaskoðandi.

- Í Danmark var trupulleikin nokk tann øvugt. Har kenna vit alt sum fór fram í 1800-talinum í Týsklandi og Onglandi, men kenna nøg illa okkum sjálvi.

- Tað besta er nokk ein loysn sum liggur millum hesi bæði.

Tú tú nú fert avstað aftur, ert tú tá ein ríkarí maður?

- Ja, tað eri eg. Nú havi eg tvey heim. Sjálvt um føroyingar taka loysing, sum tey tosa so nógv um, so kunnu tit ikki taka tað frá mær, at eg føli meg heima her.

Jakob sigur, at tað fyri hann eisini hevur stóran týdning, nú hann fór niður aftur til bilosið í Keypmannahavn, at vita at tað er eitt land hann kann fara til, har luftin er rein og vatnið við.

- Bara tað at fáa møguleikan at fara ein túr eftir gøtuni til Kirkjubæ, ella at fara ein túr at dyrgja, tað fløvar hjarta.

Er so nakar møguleiki at tú kemur aftur til Føroya at búgva?

- Fyrst má eg siggja til, at gera útbúgvina lidna, so fáa vit at siggja. Er nakar møguleiki fyri at fáa starv í Føroyum so er væl møgulegt, at eg komi aftur.

- Mær dámar so ógilega væl føroyskan mat, skerpið, og tað er so ógilega forført at fáa í Keypmannahavn, so tað kann væl verða.

Jakob kemur aftur inná tað, at føroyingar tosa nógv saman. Hann nevnið síðani baðstovuna í svimjihøllini í Havn.

- Har sita 14-15 mans og bara tosa um alt møgulegt. Har er baðstovan, kondittarið ella lögtingið. Man veit ikki, hvat hevur størstan týdning.

Loying ella ikki

Bankakanningin hevur skapt trupulleikar í samstarvinum millum Føroyar og Danmark. Hetta er Jakob greiður yvir. Men hann skilur ikki rættliga at tað skal vera grundgeving fyri loysing.

- Eg haldi tað er merkilegt. Tí er talan um eitt lógarbrot frá danskari síðu, so er møguleiki at stevna fyri hetta. Tá nýtist tykkum ikki at krevja loysing fyri tað.

Í Føroyum er altíð gróðrarbotnur fyri eini góðari søgu, og Jakob hevur hoyrt onkra baðstovusøgu um, at tað er A.P. Møller, sum hevur roynt at spæla føroyingum eitt puss.

Tí heldur hann, at loysingarkenslan óivað kemur sum ein reaktión uppá tað.

- Men hví broyta nakað,

sum faktisk hevur virkað, fyri ein stóran part eftir vild, spyr hann.

- Sjálvandi virði eg teirra sjónarmið, men eg haldi ikki at eg skilji tey rættliga.

Nyrup í Føroyum

Teir seinastu dagarnar meðan Jakob var í Føroyum, var Nyrup á vitjan. Hann var eisini í Nóatúni og heilsaði uppá.

Henda vitjan endaði við, at Jakob Seerup fekk innbjóðing til døgverðan á Hotel Føroyum seinni tað kvöldið, og eg haldi tað var áhugavert at fáa loyvi til at tosa við tey, sum vóru við í ferðalagnum hjá Nyrup.

Hann fer at flenna aftur, kemur at hugsa um eitt-hvørt.

- Beiggi mín er sakførari í Danmark. Hann ætlar sær at verða dómari. Hann ringdi til mín morgunin eftir og spurdi hvussu gekk.

- Eg greiddi honum m. a. frá, at eg hevði tosað við skrivstovustjóran í Statsministerium, og tá hoyrði eg gjøgnum telefonina, at hann gjørdist grønur í høvduinum av øvund.

- Hugsa tær, at Mogensen er allarøst embætismaður í Danmark, og hann hevði eg tosað við.

- Tað misundi hann mær,

Bankakanningin

Nú bankakanningin er av, heldur Jakob, at tað er gott, at úrslitið varð sum tað varð.

- Eg eri eitt sindur keddur av, at føroyingar eru eitt sindur bláoygdir.

- Gongur ikki alt eftir vild, so hava føroyingar ofta ov lætt við at geva øðrum skyldina. Tað kann eg ikki góðtaka.

- Men fyri tað at bankin bjóðar fíggjargmuleikar so er tað tó sum hevur avgerðarrættin um tí vilt hava lánið. Tí hava føroyingar sjálvir skylduna av teimum nógvu lánunum og ikki danskara.

Jakob sigur tó, at tað eftir bankakanningini at døma sær út til, at Den Danske Bank hevur hugsað ov nógv um egin áhugamálið og tí er eitt sindur kroystur aftaná almannakunngerðingina.

- Eg haldi ikki at talan hevur verið um samansvørjingar, men við støði í habilitetssurninginum hjá Reklint, so vísir tað í hvussu lítum álvara danir hava tikið málið.

- Eg haldi at føroyingar í framtíðini eiga at arbeiða meira fyri at gera Føroyar kendar í Danmark. Gera eitt størri lobbyarbeiði. Eins og grønlandingar gera.

- Teir hava í hvussu er fingið meira burtur úr í so máta. At tað sosiala virkar betri í Føroyum enn í Grønlandi er kanska symptomatiskt.

- Útgangsstøðið hevði verið betri, um Føroyar fyri útlendingum var annað enn føroyskur dansur og grind.

Um Nólsoyar Páll

Allir føroyingar hava ein ávísan kunnleika til søguna um Nólsoyar Páll. Men sambært søgugraskarum er ivasamt, hvørjar av søgunum um mikla sjófararan og tjóðskaparhetju okkara eru sannar, skrivur Edvard Joensen í greinini um skipanøvn í dag

Edvard Joensen

Tað tykist vera eitt sindur ymiskt, sum menn halda, at vit vita um Nólsoyar Páll.

Vit vita, at Poul Poulsen, sum hann er skrivaður, er doyptur í árinum 1766 og er helst føddur eitt sindur áðrenn, hann er doyptur. So vanliga verður gingið út frá, at hann er føddur í árinum 1766.

Ikki var hann eydnamaður, Nólsoyar Páll. Sat ikki serliga væl um sátt við myndugleikarnar, og tað var í teimum døgum ivaleyst ikki nakar fyrimunur. Og søgurnar siga, at móttøðumenn hansara at enda fingur gjørt skil á honum.

Hvussu nógv er í hesum søgum, vita vit ikki rættliga. Ymiskt er, hvussu sagt verður frá. Alt eftir, hvør, ið sigur frá.

Tað er tey, sum halda, at lívssøga Nólsoyar Páls, sum skrivað er av Jakob Jakobsen, doktara, er umbiðið verk, sum hevði til endamáls at blása dustið av Nólsoyar Páll og pussa hann av, soleiðis at hann kundi brúkast sum tjóðskaparhetja hjá spírandi tjóðskaparørsluni.

Grundin skal verða, sambært teimum, sum føra hetta fram, at tjóðskaparørslan hevði brúk fyri eini hetju, sum metast kundi við Olgar Danska, tann týska Hermann, ella schweitsiska Willem Tell. Og Nólsoyar

Páll hevði tann fyrimun, at hann var so stutt afturi í søguni, at helst vóru fólk, sum mintust hann, framvegis á lívi.

Sjálvandi eru so tey, sum halda, at hetta er møn, sum bert verður ført fram av reinari øvundsjúku.

Men ein sannroynd er, at vit vita ikki so ógilega nógv um Nólsoyar Páll.

Tað eru rættliga nógvar søgur, so treyðugt so, at onkur er eftirlarandi. Men líka lítil ivi man vera um, at nógvur av teimum munnu vera smíðarar.

Summir graskarar halda tað vera lítið sannlíkt, at alt tað, lagt verður Nólsoyar Páll til, kann vera eftirlarandi. Allir teir batar, hann hevur gjørt á bæði bátar, segl, rokkar og so framvegis, fara hjá tí kritiska lesaranum at verða í so nógv av tí góða.

Og ikki so fáar frásagnir eru um kommodur, chatol, borð og stólar, sum Nólsoyar Páll skal hava átt. Satt at siga so nógv, at ivasamt er, um pláss hevur verið fyri so nógvum øðrum umborð á Roynndini Friðu, um alt hetta veruliga skal vera ført heim til Føroyar við henni.

Eisini søgurnar um Brillumannin eru ivasamar, halda fleiri søgumenn. Millum annað søgan um, tá Nólsoyar Páll tekur korðuna og setir fyri bringuna á honum og sigur honum, at um hann rørir seg, er hann

deyður.

Sannlíkari er, at øll handan søgan stavar frá sjónleikinum, sum skrivaður er seinni um hesa hendingina, tá von Hompesch var á Havni.

Um orsökina til, at Nólsoyar Páll kom aftur til Føroyar um aldarskið, eru eisini ymiskar hugsanir.

Tær traditonellu søgurnar um Nólsoyar Páll siga ikki nakað um, at hann í grundini búði í København.

Vanliga fatanin er, at hann fór ungur út at sigla og kom so aftur sum »fullbafarin verðinsmaður« og setti skikk upp á tingini.

Nærri sannleikanum er helst kortini, at Nólsoyar Páll búði í København.

Vágsbotnshandilin var niðurlagdur um tað mundið, men talan var um, at kanska fór friðhandilin at verða innfórdur í Føroyum. Menn vilja halda, at hesir handelsmenn, sum nú búðu í København, høvdu boð eftir Páll at fara til Føroyar at kanna líkindini fyri at seta á stovn handil í Tórshavn, tá hesin gjørdist friur.

Søgan sigur okkum, at tað hendi so ikki tá, men ikki fyrr enn umleið eina hálva öld seinni. Í 1856.

Soleiðis, halda summir søgumenn, kom Nólsoyar Páll aftur til Føroya. Ikki av tjóðskaparkenslu, men sum umboðsmaður fyri eina danska handelsfyrirtekki.

Nólsoyar Páll misti kon-

una og giftist aftur í Føroyum, og búsettist tá her.

Eitt annað, sum kritiskir søgumenn hefta seg við, eru søgurnar um, at Nólsoyar Páll skuldi vera í Fraklandi undir fronsku kollveltingini. Onkur er farin so langt sum at halda, at Nólsoyar Páll og Napoleon Bonaparte skuldu vera persónligir vinmenn. Tað er ivaleyst ein romantisk søga, sum føroyingar fegnir vilja sleppa at siga frá.

Franska kollveltingin var í 1789, men Jakob Jakobsen sigur, at hann er helst ikki farin úr Føroyum í 1792.

Men sjálvandi vóru 6-fríðaligar tíðir í Fraklandi longri enn so. So tað kann tó henda, at hann hevur verið onkustaðni har niðri, meðan eithvørt ófríðaligt er farið fram.

Men próvfast er kortini, at Nólsoyar Páll sigldi um høvni við egnum skipi. Onkur er tó so óreinar at vilja halda, at tá stýrimaður hansara, Johannes Poulsen - Jóannes hin vísi - úr Funningi fór í land, gingu teir burtur, og eingin kom aftur aftur.

Hvussu vit so enn siggja Nólsoyar Páll, verður hann at standa sum ein myta í føroyskari søgu. Og føroyingar hava kallað skip upp eftir honum. Men eins og maðurin sjálvur ikki var eydnamaður, hava hesi skip heldur ikki verið eydnuskip.



Nólsoyar Páll svínabundin við bryggju á Skála. Tjóðarhetja okkara og mæti sjófararni Nólsoyar Páll hevði annað uppiborið, enn at fáa slíkan rustbunka uppkallaðan eftir sær.